

Nota Kaders 2024-2027

Versie d.d. 23 mei 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	3
2. Uitgangspunten voor het opbouwen van de meerjarenbegroting	4
2.1. Algemene uitkering: de laatst bekende circulaire is verwerkt	4
2.2. Trendmatige verhoging van leges, tarieven en gemeentelijke belastingen: voortzetten gematigde stijging	5
2.3. Looncompensatie: gebaseerd op de cijfers van de laatst bekende Meicirculaire	5
2.4. Overige (prijs)compensatie: werken met een stelpost	5
2.5. Gemeenschappelijke regelingen	6
3. Financieel startpunt	6
3.1. Laatst bekende financieel beeld: constante prijzen	6
3.2. Aangepaste financieel beeld: lopende prijzen	7
4. Autonome ontwikkelingen	7
4.1. Structurele doorwerking uit de jaarrekening	7
4.2. Indexeringen verbonden partijen	7
4.3. Indexaties obv contractuele afspraken	7
4.4. Actualisatie meerjaren investeringsplannen	8
4.5. Overige autonome ontwikkelingen	10
4.6. Financieel beeld na autonome ontwikkelingen	13
4.7. Verwachting meicirculaire	14
4.8. Dekkingsmogelijkheden	14
5. Beleidswensen per programma	15
Bijlage 1 Tabel prijsindexen uit meicirculaire 2022	21

1. Inleiding

Het doel van de Nota Kaders is meerledig:

- Een zo goed mogelijke voorspelling van de financiële bandbreedte voor de jaarschijven van de volgende meerjarenbegroting: de jaarschijven 2024-2027.
- Het vaststellen van de financiële parameters die gehanteerd worden voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2024-2027.
- Inzicht in de wensen die vanuit het collegeprogramma, de maatschappij en de organisatie zijn verzameld en richting geven aan de bij het opstellen van de begroting te maken keuzes.

Ook in deze bestuursperiode hebben wij vastgelegd dat een gezonde financiële positie ons streven is. Om hier uitvoering aan te kunnen geven is het als eerste van belang dat wij een goed zicht hebben op het financiële vertrekpunt. Dit hebben wij vertaald in: wij streven naar een reële begroting. De afgelopen jaren is daarom veel tijd geïnvesteerd in het minutieus doorlopen van tal van begrotingsposten. Dit heeft geleid tot verschillende structurele wijzigingen, onder meer in de begrotingsposten van het Sociaal Domein en onze gebouwen. Hierdoor is de kwaliteit van onze meerjarenraming verhoogd.

Onze belangrijkste inkomstenbron, de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, blijft een post die qua hoogte zeer onzeker is. Wij zijn afhankelijk van besluiten van het Rijk over de hoogte en de wijze van verdelen. En het is ook het Rijk dat beslist of componenten incidenteel of structureel aan het gemeentefonds worden toegevoegd. Soms worden taakstellingen opgelegd die financieel in het Gemeentefonds worden verwerkt, zonder dat duidelijk is of wij als gemeente ook in het opgelegde tempo onze uitgaven kunnen (en willen) bijsturen.

In het afgelopen jaar zijn wij als gevolg van de oorlog in Oekraïne getroffen door een ongekend hoge inflatie. Deze inflatie heeft grote financiële gevolgen voor onze begroting. Ambtenarsalarissen zijn 2023 met gemiddeld 9,1% gestegen. Dit werkt ook direct door in de begrotingen van onze Verbonden Partijen. Normaal gesproken wordt de algemene inflatie doorerekend in de omvang van het Gemeentefonds, waardoor de inflatie maar beperkt doorwerkt in de bandbreedte. Immers, tegenover de gestegen kosten staan extra inkomsten.

In de huidige systematiek van presenteren van de meerjarenbegroting hanteren wij het systeem van constante prijzen. Er bestaat ook een andere systematiek, namelijk die van lopende prijzen. Het verschil tussen beide methodes zit vooral in de wijze waarop de invloed van de inflatie op het begrotingssaldo wordt gepresenteerd. Wij hebben de afgelopen periode onderzocht wat de voor- en nadelen van beide methodes zijn. Het is lastig om alle voor- en nadelen op te sommen en nog lastiger is het om deze tegen elkaar af te wegen. Voor ons is het wel duidelijk dat - zeker in tijden van hoge inflatie en grote onzekerheid - een begroting in lopende prijzen (dus inclusief het effect van inflatie) het meeste inzicht geeft in de te verwachten bandbreedte.

Op dit moment zijn er veel onzekerheden en de meicirculaire wordt naar verwachting in de 1^e week van juni gepubliceerd. Hierdoor is het niet mogelijk om in deze Nota Kaders een volledige uitwerking van het financieel perspectief te presenteren. Op grond van de informatie van de decembercirculaire 2022 en verschillende publicaties over te verwachten financiële ontwikkelingen op grond van de Voorjaarsnota van het Rijk (wij gebruiken interpretaties van de VNG, de ministeries en onze deskundige adviseurs) hebben wij een zo goed mogelijke inschatting van het te verwachten financiële beeld geschetst. Zodra wij de Meicirculaire hebben uitgewerkt zullen wij u over de effecten daarvan informeren.

2. Uitgangspunten voor het opbouwen van de meerjarenbegroting

Een Nota Kaders bevat uiteraard de (financiële) kaders voor het opstellen van de nieuwe meerjarenbegroting 2024-2027. Door deze kaders expliciet te maken, is het voor u makkelijker om - na het zomerreces - de concept meerjarenbegroting 2024-2027 te beoordelen.

Wij stellen uitgangspunten voor de volgende onderdelen voor:

1. We presenteren de bandbreedte in lopende prijzen
2. Raming Algemene uitkering
3. Trendmatige verhoging van leges, tarieven en gemeentelijke belastingen
4. Prijscompensatie
5. Looncompensatie
6. Gemeenschappelijke regelingen
7. We presenteren de bandbreedte in lopende prijzen

2.1. We presenteren de bandbreedte in lopende prijzen

Aansluitend bij ons streven naar een zo reël mogelijke begroting, presenteren wij de bandbreedte in lopende prijzen. Dit betekent dat wij, waar nodig en mogelijk, budgetten - zowel aan de inkomsten als aan de uitgaven kant – indexeren en dat wij de Algemene uitkering ook in lopende prijzen berekenen.

2.2. Algemene uitkering: de laatst bekende circulaire is verwerkt

Wij ramen de Algemene uitkering op basis van de laatst vastgestelde circulaire. De laatste circulaire op het moment van het opstellen van deze Nota Kaders is de decembercirculaire 2022. Wij gaan bij de berekening van het effect van de circulaires altijd uit van zo actueel mogelijke maatstaven en presenteren de cijfers in lopende prijzen.

Dit betekent dat de gepresenteerde bedragen voor een deel compensatie bieden voor de gestegen lonen en prijzen, maar door de hoge inflatie in de laatste maanden van 2022 verwachten wij in de meicirculaire 2023 een verdere positieve bijstelling.

In de Nota Kaders maken wij een inschatting van de te verwachten ontwikkeling van de Algemene uitkering, voor zo ver deze door het rijk zelf gepubliceerd zijn en alleen in geval dat het aanzienlijke bedragen betreft. Dit heeft te maken met de vele veranderingen (en daarmee onzekerheden) die momenteel spelen rond de hoogte van Algemene uitkering, zoals de herverdeling van het gemeentefonds, de discussie over de hoogte van de budgetten voor jeugdzorg, de afschaffing van het abonnementstarief voor alle WMO-voorzieningen, een nieuwe financieringssysteem, de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied, de onduidelijkheid over de opschalingskorting en een teruglopend volume van het Gemeentefonds met ingang van het begrotingsjaar 2026.

2.3. Trendmatige verhoging van leges, tarieven en gemeentelijke belastingen: voortzetten gematigde stijging

De afgelopen jaren hebben wij jaarlijks de leges en gemeentelijke belastingen trendmatig verhoogd, maar wij hanteren hiervoor een gematigd beleid. De afgelopen jaren hebben wij een verhoging van 1,5% toegepast. Wij stellen voor om deze lijn te handhaven en hebben deze daarom doorgerekend in het meerjarenbeeld van deze Nota kaders.

Kantekeningen hierbij:

- De afvalstoffenheffing is sinds 2021 op een kostendekkendheidsniveau van 100% gebracht. In onze berekening hebben wij dit gehandhaafd. Dit wil zeggen dat alle kosten die gemeoid zijn met de inzameling van huishoudelijk afval worden omgeslagen in het tarief van de afvalstoffenheffing.
- De rioolheffing voor de komende jaren is vastgesteld in de raadsvergadering van 24 november 2022. Wij voeren dit besluit ongewijzigd uit.

2.4. Looncompensatie: gebaseerd op de cijfers van de laatst bekende Meicirculaire

De huidige cao loopt tot en met 1 januari 2024. De financiële gevolgen van de CAO 2023 moeten nog verwerkt worden in de begroting. Wij passen de meerjarenraming eerst aan de laatste CAO aan en passen vervolgens een indexering toe. Er is geen index specifiek voor de lonen van gemeenteambtenaren. In de meicirculaire 2022 is de loonvoet sector overheid voor 2024 -2027 gepubliceerd. Deze wordt door het CBS geschat op 4,2%, aflopend naar 3,9% in 2027.

Wij berekenen de ontwikkeling van de loonkosten exclusief eventuele stijgingen van (pensioen)premies. Mocht hier in enig jaar sprake van zijn, dan zullen wij dit in eerste instantie dekken ten laste van de algemene stelpost prijsindexatie.

2.5. Overige (prijs)compensatie: werken met een stelpost

In de meicirculaire maakt het rijk bekend hoeveel geld de gemeente krijgt voor prijscompensatie. Omdat wij onze begroting altijd hebben opgesteld in constante prijzen, werden de budgetten nooit geïndexeerd. Dit leidt in wisselende intervallen tot (ongepande) reparatieacties, omdat voor bepaalde clusters van kosten de prijzen wel geleidelijk stijgen, maar de budgetten niet geleidelijk worden aangepast. In de afgelopen jaren was dit bijvoorbeeld het geval bij de schoonmaakkosten en de kosten van Vastgoed.

Wij stellen voor om een structureel budget op te nemen voor prijscompensatie. Wij zouden dit op 2 manieren kunnen doen. Allereerst zouden wij een indexering kunnen berekenen op alle begrotingsposten die mogelijk onderhevig kunnen zijn aan indexatie. Bijvoorbeeld op basis van de Nationale consumenten prijsindex (cpi) zoals deze is opgenomen in de Meicirculaire. Dit percentage is volgens de tabel in de Meicirculaire 2022 2,4% in 2024, 2,5% voor 2025 en 2,0% voor de jaren 2026 en 2027.

Een dergelijke berekening is relatief eenvoudig te maken, maar leidt tot een generieke verhoging van budgetten, waardoor enerzijds onderuitputting zal ontstaan (wanneer budgetten bij nader inzien geen indexatie nodig hebben) en anderzijds ruimte ontbreekt voor maatwerk voor budgetten die aantoonbaar een hogere prijscompensatie nodig hebben. Dit is bijvoorbeeld

het geval bij kostenposten waarop eerder de loonkostenindex van toepassing is, zoals schoonmaakkosten en het groenonderhoud door Ergon.

Wij stellen daarom voor om te werken met een stelpost Prijsindexatie op concernniveau. Deze stelpost wordt door het college op grond van concrete en onderbouwde voorstellen verdeeld over begrotingsposten die aantoonbaar als gevolg van inflatie niet langer toereikend zijn. De delen van deze stelpost die in een jaar niet benut worden, worden via de Berap van dat lopende jaar weer toegevoegd aan de bandbreedte. Bij elke volgende Meerjarenbegroting beoordelen wij in hoeverre de inflatie vraagt om een stelpost, cq of de bandbreedte een stelpost toelaat.

Er zijn meer gemeenten die op deze manier werken. Wij hebben gekeken welke bedragen zij als stelpost opvoeren. Op basis van hun ervaringen en rekening houden met de huidige hoge inflatie, stellen wij voor om te starten met een structurele stelpost van € 500K. Mogelijke onderuitputting vloeit via de Berap weer terug in de bandbreedte. Wij gaan er van uit dat wij aan het einde van deze raadsperiode voldoende inzicht hebben in de gewenste hoogte van deze stelpost, zodat er in de toekomst bij de Berap nauwelijks sprake zal zijn van bijraming of vrijval op deze post.

2.6. Gemeenschappelijke regelingen

Voor de gemeenschappelijke regelingen verwerken wij de aangeleverde conceptbegrotingen in de jaarschijf 2024, tenzij bekend is dat vanuit de raden zienswijzen worden ingediend die een taakstelling bevatten.

3. Financieel startpunt

3.1. Laatst bekende financieel beeld: constante prijzen

Ten behoeve van de raadscommissie van 11 mei hebben wij een voor het laatst een actueel bandbreedte overzicht gepresenteerd. Wij hanteren dit overzicht als startpunt voor deze Nota Kaders.

	2024	2025	2026	2027
Bandbreedte cf overzicht tbv cie 11-5-2023	2.438	3.095	59	59

Dit overzicht is - conform onze tot nu toe gehanteerde werkwijze - opgesteld in constante prijzen.

Onze eerste stap in het opbouwen van het nieuwe meerjarenbeeld is dat wij het bestaande overzicht omzetten naar een meerjarenraming in lopende prijzen. Dit doen wij door aanpassing van de belangrijkste posten die geïndexeerd moeten worden:

- de Algemene uitkering,
- de eigen gemeentelijke inkomsten,
- de personeelslasten
- de stelpost voor prijsontwikkeling.

De berekeningen hebben wij gemaakt op basis van de in Hoofdstuk 2 vastgelegde uitgangspunten.

3.2. Aangepaste financieel beeld: lopende prijzen

	2024	2025	2026	2027
Bandbreedte cf overzicht tbv cie 11-5-2023	2.438	3.095	59	59
Aanpassing bandbreedte naar lopende prijzen				
Bijraming indexatie Algemene uitkering	2.094	4.058	5.725	7.409
Trendmatige verhoging leges, tarieven en belastingen (1,5%)	142	287	433	582
Parkeertarieven (ivm format 224)	0	0	0	0
Bijraming indexatie loonkosten	-2.012	-2.634	-3.278	-3.946
Stelpost prijscompensatie	-500	-500	-500	-500
	-276	1.211	2.380	3.545
Aangepaste bandbreedte	2.162	4.307	2.440	3.604

4. Autonome ontwikkelingen

4.1. Structurele doorwerking uit de jaarrekening

Structurele doorwerking jaarrekening:	2024	2025	2026	2027
- Actualisatie vastgoed	-285	-285	-285	-285
- BTW GRSA2	-120	-120	-120	-120
	-405	-405	-405	-405

Uit de jaarrekening volgen twee posten die structureel doorwerken. In 2022 is de vastgoedbegroting per pand geactualiseerd (zero based budgetting) en aangepast aan de werkelijk te verwachten bedragen. Daarnaast is de BTW-last op de dienstverlening door de GRSA2 hoger dan tot nu toe in de cijfers is verwerkt.

4.2. Indexeringen verbonden partijen

Indexering verbonden partijen:	2024	2025	2026	2027
106 Bijdrage aan RIEC	-7	-7	-7	-7
107 Indexering bijdrage aan VRBZO	-122	-122	-122	-122
110 Indexatie GGD	-187	-187	-187	-187
119 Indexatie Ergon	0	0	0	0
202 Indexatie ODZOB	-113	-113	-113	-113
213 Begroting CURE	-390	-390	-390	-390
213 Doorberekening extra kosten Cure in afvalstoffenheffing	390	390	390	390
402 Indexatie van samenwerkingsverband MRE	-16	-16	-16	-16
505 Begrotingswijziging 2023 GRSA2	-411	-411	-411	-411
505 Begroting 2024 GRSA2	-764	-764	-764	-764
	-1.619	-1.619	-1.619	-1.619

Zoals in hoofdstuk 3 is beschreven hebben wij de conceptbegrotingen van de GR-en opgenomen in onze meerjarenraming. Omdat er voor de jaren na 2024 geen afspraken zijn gemaakt over de indexering, hebben wij hier ook niets voor opgenomen.

4.3. Indexaties obv contractuele afspraken

Indexaties obv contractuele afspraken:	2024	2025	2026	2027
108 Indexatie individuele voorzieningen Jeugd en Wmo	-517	-517	-517	-517
109 Indexatie Intensieve sturingsrelaties	-150	-150	-150	-150
119 Indexatie kosten dienstverlening door Ergon	-105	-105	-105	-105
229 Indexatie Investerings projectenportefeuille	0	-4	-4	-4
	-772	-776	-776	-776

108 Indexatie individuele voorzieningen Jeugd en Wmo:

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid op basis van de Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning, inwoners die dat nodig hebben passende ondersteuning te bieden. Door middel van een algemene voorziening/individuele maatwerkvoorziening. De voorzieningen zijn ondergebracht bij vele verschillende contracten. De grondslag van de indexatie verschilt per contract. Wanneer sprake is van verschillende grondslagen qua indexaties is voor nu gekozen om aan te sluiten bij de indexering zoals toegepast wordt op de intensieve sturingsrelaties. Dit betreft een totaal percentage van 4,9%. Het is voor nu niet met zekerheid te zeggen dat dat dit percentage passend is bij de verschillende overeenkomsten.

109 Indexatie Intensieve sturingsrelaties:

De subsidiebedragen welke verstrekt worden aan de intensieve sturingsrelaties zijnde Lumens, Combinatie Jeugdzorg, Cordaad, MEE en GGzE worden jaarlijks geïndexeerd met een gewogen percentage. Hiervoor worden de meest actuele percentages 'Loonvoet sector overheid' en 'Prijs materiele overheidsconsumptie (imoc)' uit de Kerngegevens tabel van het Centraal Planbureau maart 2023 genomen waarbij de verhouding 75:25 wordt gebruikt. Deze systematiek sluit aan op de instructie die door de regionale gemeenten aan de vier grootste verbonden partijen zijn gegeven. In de berekening is uitgegaan van een indexatie van 4,9%.

119 Indexatie kosten dienstverlening door Ergon:

Werkvoorzieningsorganisatie Ergon verzorgt een deel van het groenonderhoud van de gemeente. Ergon heeft haar prijzen en tarieven geïndexeerd met 14,5%. Deze is conform de afspraken en gebaseerd op de CPI index. Per 1 januari 2023 is het Wettelijk minimumloon met 10% verhoogd en daarmee zijn de loonkosten per 1-1-2023 evenredig gestegen. Verder zijn de uitvoeringskosten ook gestegen.

229 Indexatie Investerings projectenportefeuille:

In 2022 is op verzoek van het college een marktanalyse uitgevoerd als gevolg van de prijsstijgingen en effecten op de uitvoerbaarheid van de projecten. Dit heeft geleid tot een indexering van alle projecten in de portefeuille. Tegelijkertijd is voorgesteld om de projecten jaarlijks te indexeren. De indexering waar nu sprake van is, betreft het verschil tussen de indexcijfers van april 2022 (vorige indexatiemoment) tot januari 2023 (meest recente indexatiecijfers). Het gaat om een totale stijging van 2,5%.

4.4. Actualisatie meerjaren investeringsplannen

Aanpassing MIP:		2024	2025	2026	2027
120	Buitensportaccommodaties	0	34	-73	-95
121	Speelvoorzieningen	-104	-137	-113	-110
121	Dekking tlv reserve speeltoestellen	104	137	113	110
122	Inventaris sport	-48	0	0	0
122	Dekking tlv reserve inventaris sport	22	0	0	0
217	Vervangen tractie	-72	-345	-325	-197
217	Dekking vervangen tractie tlv bestemmingsreserve	72	345	325	197
219	Grootschalig herstel asfaltwegen	0	0	-70	-165
		-26	34	-143	-260

120 Meerjaren investeringsplan buitensportaccommodaties:

In het Meerjaren investeringsplan buitensportaccommodaties zijn de kosten inzichtelijk gemaakt die verband houden met de instandhouding van onze gemeentelijke buitensportvoorzieningen. Op dit moment dienen voor de vervanging van diverse buitensportvoorzieningen de volgende investeringen te worden gedaan.

2024: renovatie veld 5 RKVV Dommelen, Green 7 VGC en het vervangen en renoveren van diverse inrichtingselementen op sportparken.

2025: renovatie 3 kunstgrasvelden bij RKVV Dommelen, De Valk en SV Valkenswaard, renovatie 1 kunstgrasveld bij HOD, vervangen en renovatie van diverse inrichtingselementen op sportparken.

2026: vervangen lichtinstallatie vv BES en het vervangen en renoveren van diverse inrichtingselementen op sportparken.

2027: vervangen lichtinstallaties diverse sportclubs, gedeeltelijke renovatie van fietscrossbaan Lion d'Or en vervangen en renovatie van diverse inrichtingselementen op sportparken.

121 **Speelvoorzieningen:**

Voor de instandhouding van de speelvoorzieningen zijn jaarlijks budgetten nodig. Op basis van het actuele bijgestelde vervangingsplanning dienen komende jaren respectievelijk de volgende investeringen te worden gedaan en deze bedragen beschikbaar te worden gesteld.

2024: vervanging 1 of meerdere speeltoestellen en/of renovatie van speelplekken aan de Willibrorduslaan, Hovenierwei en Helenadal.

2025: vervanging 1 of meerdere speeltoestellen en/of renovatie van speelplekken aan de Kerstroosstraat, Kempischebaan, Columbusstraat, van Cuykstraat, Valkenierstraat en de Kreijenbeek.

2026: vervanging 1 of meerdere speeltoestellen en/of renovatie van speelplekken aan de Oude School, Stakenborgakker, De Hagard, Weteringstraat en Cuneradal.

2027: vervanging 1 of meerdere speeltoestellen en/of renovatie van speelplekken aan de Dr. Schaepmanstraat, Hoekakker, Geervalk, Leemgraverwei en bij het buitenbad van de Wedert.

122 **Inventaris sport 2024:**

De gymzalen binnen de gemeente Valkenswaard zijn ten behoeve van het bewegingsonderwijs voorzien van de benodigde wettelijk voorgeschreven voorzieningen. Regelmatig onderhoud en jaarlijkse keuringen zijn wettelijk noodzakelijk en van essentieel belang om de veiligheid te kunnen garanderen. Als eigenaar van de diversen sportaccommodaties zijn we hier verantwoordelijk voor. De meerjarenraming vervanging sportinventaris moet nog geactualiseerd worden op basis van keuringsrapporten en gelden voorschriften.

Om in 2024 een gedeelte van de inventaris te vervangen is er een krediet benodigd is van € 48.000, waarvan € 22.000 gedekt kan worden ten laste van de reserve Vervanging inventaris Sport.

217 **Vervangen tractie 2024:**

Voor de instandhouding van onze tractie worden jaarlijks de budgetten die nodig zijn voor de vervanging van onze tractie onttrokken aan de tractiereserve. Op basis van het actuele bijgestelde tractiebestand dienen voor de komende jaren respectievelijk de volgende investeringen te worden gedaan en deze bedragen beschikbaar te worden gesteld.

2024: 1 zout laadtransporteur, 1 kleine cirkel zitmaaier en 1 gator.

2025: 1 bakwagen met 3-zijdige kieper, 1 onkruidborstelmachine, 1 tractor en diverse werktuigen t.b.v. gladheidbestrijding en onderhoudswerkzaamheden.

2026: 1 bakwagen met 3-zijdige kieper, twee tractoren, 1 grote zitmaaier en diverse werktuigen t.b.v. gladheidbestrijding en onderhoudswerkzaamheden.

2027: 1 bakwagen met 3-zijdige kieper en 1 kleine bakwagen en diverse werktuigen t.b.v. gladheidbestrijding en onderhoudswerkzaamheden

219 Grootschalig herstel asfaltwegen 2025:

In juni 2013 heeft er in de gemeente Valkenswaard een grootschalig asfaltonderzoek plaatsgevonden op de 22 grootste- en drukst bereden wegen. Een viertal in 2013 onderzochte wegen is in 2015 nog niet opgevoerd omdat de levensduur op dat moment nog toereikend was en onderhoud niet op korte termijn werd verwacht. Inmiddels zijn deze binnen enkele jaren wel aan de beurt voor groot onderhoud waardoor deze nu ook uitmaken van deze gevraagde investering. In 2022 is er een nieuw asfaltonderzoek uitgevoerd op de overige asfaltwegen die aan groot onderhoud toe zijn (13 stuks). Het betreft met name relatief lange asfaltwegen in het buitengebied. Voor het herstellen van de 17 asfaltwegen (13 uit het onderzoek van 2022 en 4 uit het onderzoek van 2013) is tot en met 2030 budget nodig.

4.5. Overige autonome ontwikkelingen

	Overige autonome ontwikkelingen:	2024	2025	2026	2027
111	Hogere kosten subsidies opgroeien en opvoeden	-38	-38	-38	-38
113	Collectief Vervoer (Taxbus)	-118	-118	-118	-118
114	Extra indexatie algemene voorzieningen Jeugd en Wmo	-26	-26	-26	-26
115	Hogere kosten leerlingenvervoer	-80	-80	-80	-80
116	Extra uren vluchtelingenwerk	-47	-47	-47	-47
124	Tijdelijke inhuur Centrum Jeugd en Gezin	-240	0	0	0
125	Toename gebruik voorschoolse educatie	-40	0	0	0
125	Dekking toename gebruik voorschoolse educatie	40	0	0	0
126	Formatie uitbreiding uitvoering Wmo	-567	-292	-292	-292
127	Sportcentrum de Wedert	-482	-482	-482	-482
127	Besparingsmogelijkheden de Wedert (voorstel gepland in Q3 2023)	PM	PM	PM	PM
128	SPUK GALA (kan mogelijk extra dekking opleveren)	PM	PM	PM	PM
215	renovatie Sint Antoniusstraat, Kempischebaan, Haagstraat e/o Fase 1	0	0	-86	-86
216	renovatie Sint Antoniusstraat, Kempischebaan, Haagstraat e/o Fase 2	0	0	0	-63
225	Aanleg infrastructuur t.b.v. tiny houses	PM	PM	PM	PM
227	Uitvoeringcapaciteit Klimaatbeleid uitgaven	-614	-619	-604	-604
227	Uitvoeringcapaciteit Klimaatbeleid rijksmiddelen	614	619	604	604
312	Indexatie subsidies niet-intensieve sturingsrelaties	-60	-60	-60	-60
313	Indexatie intensieve sturingsrelaties huurders gemeentelijke vastgoed	-134	-134	-134	-134
313	Huurinkomsten gemeentelijk vastgoed	67	68	70	71
314	Energielasten sport, cultuur, evenementen	-50	0	0	0
		-1.775	-1.209	-1.293	-1.355

111 Hogere kosten subsidies opgroeien en opvoeden:

De subsidiekosten jeugd nemen toe als gevolg van wettelijke vereisten en landelijke afspraken. De Wet Verplichte Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vereist dat gemeenten uitvoerend professionals de mogelijkheid bieden om een aandachtsfunctionaris te raadplegen. Deze taak wordt in onze gemeente tot en met 2023 middels incidentele subsidie (ad 31.000,-) aan de intensieve sturingsrelaties gerealiseerd en willen we vanaf 2024 structureel borgen. Daarnaast wordt een extra structurele indexatie van 1,13 procent toegepast op de looncomponent van subsidies.

113 Collectief Vervoer (Taxbus):

Afgelopen jaren zijn er structureel hogere kosten in het gebruik van Taxbus o.g.v. de Wmo. Deze zijn de laatste jaren met name ingegeven door stijging van het vervoer zelf. Jaarlijks wordt de overeenkomst geïndexeerd op basis van de NEA. Deze is bij het opstellen van de Nota Kaders nog niet bekend. Daarom wordt voorlopig uitgegaan van de indexering zoals ook gebruikt wordt voor de intensieve sturingsrelaties. In de berekening is uitgegaan van een indexatie van 4,9%. Het is voor nu niet met zekerheid te zeggen dat dit percentage passend is bij de verschillende overeenkomsten.

- 114 **Extra indexatie algemene voorzieningen Jeugd en Wmo:**
De gemeente heeft de verantwoordelijkheid op basis van de Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning, inwoners die dat nodig hebben passende ondersteuning te bieden. Door middel van een algemene voorziening/individuele maatwerkvoorziening. Vanuit de decembercirculaire 2021 zijn extra middelen ontvangen met als doel om organisaties die voorzieningen Jeugd en Wmo verzorgen te compenseren in de gestegen loonkosten. De extra indexatie is gebaseerd op de OVA-index is vastgesteld op 1,13%.
- 115 **Hogere kosten leerlingenvervoer:**
De afgelopen jaren zijn meer leerlingen gebruik gaan maken van het leerlingenvervoer. Dit lijkt een structureel karakter te hebben. Er zijn dus meer vervoersbewegingen waardoor de kosten hoger zijn. Daarnaast wordt de overeenkomst jaarlijks geïndexeerd op basis van de NEA. Deze is bij het opstellen van de Nota Kaders nog niet bekend. Daarom wordt voorlopig uitgegaan van de indexering zoals ook gebruikt wordt voor de intensieve sturingsrelaties. In de berekening is uitgegaan van een indexatie van 4,9%. Het is voor nu niet met zekerheid te zeggen dat dit percentage passend is bij de verschillende overeenkomsten.
- 116 **Extra uren vluchtelingenwerk:**
Jaarlijks dient Cordaad Welzijn een offerte in voor de diensten die zij leveren in het voorliggend veld. Zo ook vluchtelingen werk. Door de jaren heen zijn het aantal in te zetten uren voor vluchtelingenwerk nooit aangepast op de stijging van het wettelijk te huisvesten statushouders. Valkenswaard heeft ten opzichte van 2021 voor 2023 bijna een verdubbeling van de taakstelling opgelegd gekregen. Deze taakstelling zal naar verwachting de komende jaren niet afnemen. Daarom is Cordaad genoodzaakt extra uren in te zetten.
- 124 **Tijdelijke inhuur Centrum Jeugd en Gezin:**
Sinds 2021 zien we een verschuiving van lichtere vormen van gespecialiseerde jeugdhulp naar zwaardere zorgvormen. De gemeentelijke toegang en het CJG zag de zwaarte van de casuïstiek toenemen, mede als gevolg van wachtlijsten, het woonplaatsbeginsel, afschaling van Veilig Thuis en gesloten jeugdzorg. Hierdoor is in 2022 en 2023 2 fte extra ingezet, omdat er geen verandering wordt gezien in bovengenoemde ontwikkelingen wordt ook voor 2024 2 fte inhuur als noodzakelijk geacht.
- 125 **Toename gebruik voorschoolse educatie:**
In 2022 hebben meer doelgroeppeuters dan verwacht voorschoolse educatie gevolgd op de kinderopvang, waardoor de subsidieverstrekking aan de instellingen hoger was dan begroot. De verwachting is dat dit hogere aantal doelgroeppeuters, en als gevolg deze kosten, ook in 2024 van toepassing zijn. De hogere kosten kunnen volledig worden gedekt vanuit de rijksmiddelen OAB.
- 126 **Formatie uitbreiding uitvoering Wmo:**
door de toename van het aantal ondersteuningsvragen op grond van de WMO, heeft de gemeente enkele jaren te maken met een wachtlijst. Op dit moment heeft de gemeente Valkenswaard 6,95 Fte aan consultants in loondienst. Het verzuim onder de consultants is al een aantal jaren hoog (ruim 8%). Dit betekent een structurele onderbezetting van ruim 0,56 fte. Om geen wachtlijsten te laten ontstaan, wordt hierop ingehuurd. Door de groei van het aantal ondersteuningsvragen wordt er meerdere jaren op rij 4 fte ingehuurd. De VNG heeft een model ontwikkeld om het aantal meldingen te voorspellen. Op basis van dit model blijkt voor Valkenswaard een inzet van 11 FTE reëel. Op dit moment is dit echter 6,95 fte.

Omdat het huidige traject van de doorontwikkeling en positionering van de toegang mogelijk leidt tot een efficiëncy-slag en minder extra benodigde (inhuur)formatie wordt nu het voorstel gedaan om de formatie structureel uit te breiden met 2,56 Fte Wmo-consulent (schaal 9) en daarnaast voor 2024 incidenteel 2 fte Wmo-consulent (inhuur). Ter ondersteuning van de werkzaamheden van deze Wmo-consulenten wordt de formatie uitgebreid met 1 fte administratie (schaal 7) structureel en 1 fte administratie incidenteel. Zo wordt recht gedaan aan het aantal ondersteuningsvragen, de krappe arbeidsmarkt en het natuurlijke verloop van personeel.

- 127 **Besparingsmogelijkheden sportcomplex de Wedert (voorstel gepland in Q3 2023)**
Voor 2023 is een realistische exploitatiebegroting gemaakt. Deze is in de raad van 13 april 2023 vastgesteld en verwerkt in de bandbreedte en jaarschijf 2023. Het extra exploitatietekort is voor 2023 begroot op 482.000 euro. Zolang u geen voorstel hebt ontvangen, cq een besluit hebt genomen over besparingsmaatregelen (dit staat gepland voor Q3 2023), nemen wij de huidige cijfers mee in de meerjarenbegroting.
- 128 **SPUK GALA (kan mogelijk extra dekking opleveren):**
Deze regeling is nieuw, maar bestaat uit geldstromen waar we al gebruik van maakten en nieuwe geldstromen. Dit kan mogelijk extra dekking opleveren, maar we kennen de inhoud van de regeling nog niet goed. Wij werken dit de komende weken verder uit.
- 215 **Renovatie Sint Antoniusstraat, Kempischebaan, Haagstraat e/o Fase 1:**
In de Nota Kaders voor het begrotingsjaar 2022 hebben wij u aangegeven dat aan de riolering en de bestrating van het projectgebied St. Antoniusstraat, Kempische Baan, Haagstraat en Unastraat op korte termijn structureel grootschalig onderhoud noodzakelijk is. Om tijdig aan te kunnen vangen met de voorbereidende werkzaamheden heeft u daarvoor een voorbereidingskrediet van € 50.000 beschikbaar gesteld. Op basis van de integrale beheeropgave en de opgehaalde aandachtspunten vanuit de inwoners is een raming gemaakt van het benodigde budget. Zoals bij u bekend worden de kosten verband houdend met de riolering en de waterbeheersingsmaatregelen volledig gedekt uit de GRP-vervangingsgelden. Voor de uitvoering van de overige werkzaamheden wordt u verzocht de aanvullende middelen van afgerond € 1.870.000,- beschikbaar te stellen voor de eerste fase.
- 216 **Renovatie Sint Antoniusstraat, Kempischebaan, Haagstraat e/o Fase 2:**
De tweede fase betreft de Unastraat, Sint Antoniusstraat, Die Haghe en een deel van de Dalstraat en Willibrorduslaan, in totaal circa 1.100 meter aan straatlengte. Op basis van de integrale beheeropgave en de opgehaalde aandachtspunten vanuit de inwoners is een raming gemaakt van het benodigde budget. Zoals bij u bekend worden de kosten verband houdend met de riolering en de waterbeheermaatregelen volledig gedekt uit de GRP-vervangingsgelden. Voor de uitvoering van de overige werkzaamheden wordt u verzocht de aanvullende middelen van afgerond € 1.370.000,- beschikbaar te stellen voor de tweede fase.
- 225 **Aanleg infrastructuur t.b.v. tiny houses:**
De gemeenteraad heeft in december 2022 bij de behandeling van de startnotitie voor de woonvisie een amendement aangenomen, waarin wordt besloten om op een daarvoor geschikte locatie tiny houses of flexwoningen te plaatsen. Voor de realisatie van 50 tiny houses zijn we in gesprek met Woningbelang. Woningbelang is bereid de onrendabele top van de tiny houses (10) voor haar rekening te nemen, indien de gemeente de grond om niet levert (op tijdelijke basis voor 10 jaar) en de infrastructuur aanlegt die nodig is voor de tiny houses. Medio april verwachten we de kostenraming voor de infrastructuur. Vooralsnog kunnen we nu alleen nog een PM post opnemen. Het beoogde perceel wordt momenteel niet verhuurd en blijft eigendom van de gemeente.

227 Uitvoeringcapaciteit Klimaatbeleid:

Met ondertekening van de van het Klimaatakkoord door de VNG hebben wij ons als gemeenten aan de klimaatopgave verbonden. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft de benodigde middelen gekwantificeerd in haar advies 'van Parijs naar praktijk'. O.b.v. dit advies keert het kabinet uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid uit via de specifieke uitkering 'Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid' (CDOKE). De gemeente Valkenswaard ontvangt de volgende bedragen: 2024 - € 614.457, 2025 - € 619.981 en voor de jaren 2026 – 2030 is aangegeven dat dit minimaal € 604.464 zal zijn. Deze beschikbare uitvoeringsmiddelen zijn enkel bestemd voor personele en bijbehorende materiele kosten van gemeenten.

312 Indexatie subsidies niet-intensieve sturingsrelaties:

De hoge inflatie in 2023 en 2024 raakt niet alleen de intensieve sturingsrelaties, maar ook andere subsidierelaties. Om daaraan tegemoet te komen wordt voor deze subsidies een indexatie voorgesteld van 4,2%. Dit percentage is een gewogen gemiddelde op basis van 25/75 van:

- Loonvoet sector overheid 5,2 (25%)
- Prijs materiele overheidsconsumptie (IMOC) 3,9%(75%)

313 Indexatie intensieve sturingsrelaties huurders gemeentelijke vastgoed:

De huurtarieven van het gemeentelijk vastgoed worden jaarlijks overeenkomstig de huurovereenkomst structureel verhoogd. In 2023 bedraagt deze stijging 11,91%. Dit heeft effect op de begroting 2024. Tegenover deze stijging staat een dekking vanuit extra huurinkomsten gemeentelijk vastgoed. Concreet gaat het om de Hofnar en de bibliotheek en de Belleman. Buiten de huurstijging hebben we ook nog rekening gehouden met indexering van 4,9%. Dit percentage is een gewogen gemiddelde op basis van 75/25 van:

- Loonvoet sector overheid 5,2% (75%)
- Prijs materiële overheidsconsumptie (IMOC) 3,9%(25%)

Voor de jaren na 2024 is gerekend met een index van 2,0%.

314 Energielasten sport, cultuur, evenementen:

In 2023 is door een aantal organisaties aanspraak gemaakt op de nadere regel subsidie stijging energielasten. Het gaat om de gebruikers van het Carolusgebouw, maar ook om andere sport-, cultuur- en evenementenorganisaties. Voor partijen die daardoor in 2024 in de problemen komen wordt nog 1 maal €50.000,- gereserveerd.

4.6. Financieel beeld na autonome ontwikkelingen en na correctie incidentele baten en lasten

	2024	2025	2026	2027
Aangepaste bandbreedte naar lopende prijzen	2.162	4.307	2.440	3.604
Autonome ontwikkelingen				
Structurele doorwerking jaarrekening:	-405	-405	-405	-405
Indexering verbonden partijen:	-1.619	-1.619	-1.619	-1.619
Indexaties obv contractuele afspraken:	-772	-776	-776	-776
Aanpassing MIP:	-26	34	-143	-260
Overige autonome ontwikkelingen:	-1.775	-1.209	-1.293	-1.355
Bandbreedte na autonome ontwikkelingen	-2.435	331	-1.797	-811

4.7. Verwachting meicirculaire

Nadat wij alle autonome ontwikkelingen in kaart gebracht hebben, laat de bandbreedte een flink tekort zien. Belangrijkste oorzaak hiervoor is dat wij in de gepresenteerde en berekende cijfers rekening hebben gehouden met het huidige prijspeil, terwijl dat nog niet is gecompenseerd via de Algemene uitkering. Dit ligt wel in de lijn der verwachting.

Pas na de uitwerking van de Meicirculaire 2023 kunnen wij een actueel beeld geven van het werkelijk te verwachten meerjarenperspectief. Om een beeld te schetsen van de omvang van de huidige indexeringen: alleen onze gemeentelijke personeelslasten stijgen in 2023 als gevolg van het CAO-akkoord al met € 1 miljoen. De GR-en hebben te maken met dezelfde indexatie van hun loonkosten. Wij verwachten dat het grootste deel van deze lasten gecompenseerd wordt via de Algemene uitkering.

Na de presentatie van de Voorjaarsnota van het Rijk zijn verschillende berichten ontvangen over onderdelen van de te verwachten ontwikkeling van het Gemeentefonds, maar voor een complete uitwerking zullen wij nog enig geduld moeten hebben. Wij verwachten dat wij op zijn vroegst half juni 2023 kunnen beschikken op een getoetste, doorgerekende uitwerking van de Meicirculaire 2023. Dit is te laat voor de commissievergadering, maar nog wel op tijd om mee te nemen bij uw besluitvorming in de geplande raadsvergadering over deze Nota Kaders.

4.8. Dekkingsmogelijkheden

Bij het nu geschetste perspectief willen wij opmerken dat de gepresenteerde bandbreedte is opgesteld op basis van de lopende begroting. Hierin is een structurele toevoeging aan de Algemene reserve opgenomen. Deze structurele toevoeging is op grond van ons vastgestelde financiële beleid, waarin wij streven naar versterking van de Algemene Reserve. Er is geen minimale of maximale hoogte voor de Algemene Reserve vastgesteld. Uit de jaarrekening blijkt dat de hoogte van de Algemene Reserve ruimschoots voldoende is om alle in kaart gebrachte risico's te dekken.

Als wij de structurele toevoeging aan de Algemene reserve zouden inzetten als dekking, dan ontstaat het volgende beeld:

	2024	2025	2026	2027
Bandbreedte na autonome ontwikkelingen	-2.435	331	-1.797	-811
Correctie incidentele baten en lasten cf. bijlage 6 begr. 2023-2026	626	457	539	539
Correctie incidentele baten en lasten uit autonome ontwikkelingen	316			
Bandbreedte gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten	-1.493	788	-1.258	-272
Inzet geraamde storting in de algemene reserve	1.417	1.868	1.868	1.868
Ruimte voor toevoeging aan Algemene Reserve	-76	2.656	610	1.596

Onze verwachting is dat na verwerking van de Meicirculaire onze begroting op basis van uitsluitend autonome ontwikkelingen sluitend zal zijn. De RIB die wij u medio juni zullen aanbieden zal hier duidelijkheid over geven.

Mocht onze verwachting niet uitkomen, dan zullen wij u aanvullende bezuinigingsvoorstellen voorleggen bij de behandeling van de Meerjarenbegroting 2024-2027.

5. Beleidswensen per programma

Ook dit jaar hebben wij weer maatschappelijke, politieke en ambtelijke wensen geïnventariseerd. Naast de hierboven geschetste bandbreedte (in concept in afwachting van de Meicirculaire 2023) is in de begroting ook nog het restant uitvoeringsbudget collegeprogramma beschikbaar.

	2024	2025	2026	2027
Restantbudget college-uitvoeringsprogramma	513	515	515	515

Wij willen graag met u van gedachten wisselen over deze wensen. Voor welke wensen wilt u ruimte wilt maken binnen de meerjarenbegroting, welke wensen vindt u minder relevant en welke wensen zouden naadloos moeten passen binnen het college-uitvoeringsprogramma (en de daarbij behorende middelen).

Hieronder vindt u het overzicht van de wensen en de toelichting:

Wensen:	2024	2025	2026	2027
101 Beachveld	0	-8	-8	-8
102 Glasvezel op sportpark Den Dries	0	-2	-2	-2
103 Pumptrack	0	-9	-9	-9
117 Doorontwikkeling van de Onafhankelijke client ondersteuning	-15	-15	-15	-15
118 Ruimte voor verhoging subsidies armoedebeleid	-15	-15	-15	-15
129 Uitvoering beleidskader Sociaal Domein	-175	PM	PM	PM
203 Implementatie omgevingswet	-500	PM	PM	PM
208 Planstudie de Vest	-75	0	0	0
209 Evaluatie en monitoring gewijzigde verkeerssituatie	-50	0	0	0
210 Studie HOV Scenario's	-100	0	0	0
211 Planstudie Leenderweg	-50	0	0	0
212 Actualisatie bewegwijzering 24-25	0	-	-25	-25
214 Masterplan Centrum, herinrichting entree Zuid	0	-27	-27	-27
220 Realisatie huisvesting Oude Begraafplaats investering/kap.last	0	-4	-4	-4
220 Realisatie huisvesting Oude Begraafplaats, objectlasten	0	-4	-4	-4
221 Instrumentarium woonvisie	-30	0	0	0
223 Korte termijn stappen verduurzaming gemeentelijk Vastgoed	0	-25	-25	-25
223 Korte termijn verduurzaming gemeentelijk Vastgoed, investering 2024	0	-16	-16	-16
224 Parkeerbeleid	-160	-110	-110	-110
226 Uitvoeringsprogramma Verduurzaming Koopwoningen	-50	-50	-50	0
303 Corso en Cultuur weekend	39	40	41	42
306 Nieuwe aanvragers van structurele subsidie 2024	-12	-12	-13	-13
401 Structurele subsidie VVV	-25	-26	-27	-28
506 Personeelsbudgetten: teamuitje, kerstcadeau, kerst&zomerborrel, bijdrage PV	-15	-15	-15	-15
	-1.233	-297	-323	-273

Toelichting op de wensen

101 Beachveld:

Om de gemeente aantrekkelijker te maken en niet-sporters de gelegenheid te bieden op een laagdrempelige manier te gaan bewegen, is een beachveld een goede aanvulling. De handbalclub, de rugbyclub, de basketbalclub en de volleybalclub zijn de initiatiefnemers en willen allen op dit veld activiteiten organiseren. Dit veld kan aangelegd worden op het voormalige Ergon-terrein op sportpark Den Dries.

- 102 **Glasvezel op sportpark Den Dries:**
Vijf gebruikers en de gemeentewerf hebben gevraagd om glasvezel aan te leggen op het sportpark. Een stabiel internetnetwerk is noodzakelijk voor onder andere het op afstand regelen van de energie-installaties, maar ook voor de activiteiten die georganiseerd worden. Voorstel is om de kosten 50/50 te dragen. Met de zes locaties is een kostenpost gemoeid van € 60.000 (incl. BTW).
- 103 **Pumptrack:**
Valkenswaard wil een aantrekkelijke gemeente zijn voor jonge gezinnen. In de toekomstvisie 2040 wordt aangegeven dat Valkenswaard beschikt over een aantrekkelijke omgeving die bewegen gemakkelijk maakt. Initiatiefnemers hebben zich gemeld voor een pumptrack. Dit is een kruising tussen een BMX-baan en een skatepark. Het is voor alle fiets- en skatesporten geschikt.
- 117 **Doorontwikkeling van de Onafhankelijke client ondersteuning:**
een onafhankelijk clientondersteuner kan helpen bij de het stellen van de juiste ondersteuningsvraag door de client. Valkenswaard is in 2021 gestart als koploper. Daarnaast zijn verschillende speerpunten opgenomen, waaronder dat de clientondersteuner ingezet kan worden op alle domeinen dus ook bij W&I en Jeugd. Om dit mogelijk te maken is structureel extra budget nodig, wat zit in het uitbreiden van professioneel aanbod Onafhankelijke clientondersteuning, scholing vrijwillige clientondersteuning en verwerven van publiciteit.
- 118 **Ruimte voor verhoging subsidies armoedebeleid:**
De druk op de bestaanszekerheid van onze inwoners wordt steeds groter. Dit heeft gevolgen op de instanties die inwoners ondersteunen. De doelgroep wordt groter en de kosten worden hoger. Voorgesteld wordt om € 15.000 te reserveren voor extra subsidies om de hogere kosten bij instanties op te vangen.
- 129 **Uitvoering beleidskader Sociaal Domein:**
voor de uitvoering van het te actualiseren beleidskader Sociaal Domein zijn aanvullende middelen nodig. Binnen de huidige begroting zijn nagenoeg geen vrij besteedbare middelen beschikbaar voor gewenste, nieuwe dan wel extra inzet voor de uitvoering van de speerpunten uit het geactualiseerde beleidskader.
- 203 **Implementatie omgevingswet:**
In de begroting is jaarlijks een bedrag opgenomen van 147k wat besteed wordt aan de dekking van de programma organisatie. Voor de vervolgactiviteiten in het kader van de implementatie voor dit en volgend jaar is een plan van aanpak opgesteld. Er is een behoorlijke inzet van eigen en in te huren medewerkers nodig voor een aantal onderscheiden projecten.
- De omgevingsvisie: voor de vormgeving, participatie en communicatie zal in 2024 een aanvullend budget nodig zijn.
 - Het Omgevingsplan: het omgevingsplan bestaat uit een tijdelijk en een nieuw deel. Het nieuwe deel is eerst nog leeg en wordt gevuld. Het tijdelijke deel bestaat uit de vigerende bestemmingsplannen, beheersverordeningen en de bruidsschat. Tot eind 2029 krijgen gemeenten de tijd om het nieuwe deel te vullen. Vullen van het omgevingsplan met regels is een grote en langdurige maar ook een kostbare klus, die niet zonder externe ondersteuning mogelijk is. De kosten van het gehele traject t/m 2029 worden op basis van de inzichten op dit moment geschat op € 1.000.000,-
 - De toepasbare regels: Toepasbare regels verwerkt worden in de vragenbomen om de juiste vragen in het Omgevingsloket te stellen in het kader van vergunningverlening.

- Externe telefonische helpdesk: de gemeente is vanaf 1 januari 2024 het eerste loket voor inwoners en gebruikers van het DSO. In de veranderende omstandigheden en nog niet 100% ingericht DSO is de verwachting dat een initiatiefnemer moeite heeft met de weg vinden in de digitale omgeving. Hierdoor kan het zijn dat er een toename gaat plaatsvinden van het aantal telefoontjes met vragen en/of klachten. In samenwerking met de A2 een externe telefonische helpdesk inschakelen zou hierin het KCC en KCO kunnen ontlasten. De kosten worden gedeeld door 3.
- Compensatie van belasting op capaciteit en inzet van medewerkers KCO en RB op implementatie Omgevingswet: De implementatie van de Omgevingswet heeft een groot effect op de teams KCO en RB. Het uitgangspunt in de implementatie is dat de input vooral gegeven wordt door vaste medewerkers en dat voor het wegwerken van de werkvoorraad extern kan worden ingehuurd door deze teams.
- Externe inhuur projectleiders en communicatie: De implementatie van de Omgevingswet kan niet zonder externe inhuur mogelijk gemaakt worden. De gemeente heeft niet voldoende capaciteit, kennis en kunde in huis. Daarnaast vraagt het programma veel aandacht voor voortdurende interne- en externe communicatie.

Lumpsum voor Nota Kaders: Voor de nota kaders wordt een lumpsum voor de omgevingswet opgevoerd. Dit met de intentie dat dit inzicht geeft in welke belasting de omgevingswet op de begroting oplevert. Voor de jaren na 2024 wordt een in de orde van grootte gelijk bedrag als in 2024 verwacht. Omdat het nog moeilijk is om deze op dit moment exact te ramen is hiervoor een PM post opgevoerd.

208 **Planstudie de Vest:**

Met de realisatie van de Valkenswaardse Poort en de Zuidelijke Randweg die in 2026 op de planning staat, is de reconstructie van de Vest het enige resterende wegvak in het tracé tussen nieuwe N69 en N396 richting de A2 dat nog aangepakt moet worden. Voor de Vest is de belangrijkste uitdaging om een oplossing te vinden voor bedrijven die dit wegvak nu gebruiken als expeditie ruimte. Dat zorgt voor problemen in de doorstroming en is niet wenselijk gezien de toenemende drukte de tot 2040. Een van de te onderzoeken mogelijkheden is het creëren van een gezamenlijke expeditie ruimte.

209 **Evaluatie en monitoring gewijzigde verkeerssituatie:**

De werkzaamheden in Valkenswaard en Dommelen zorgen voor een veranderende verkeerssituatie. Het gaat hier om een tijdelijke situatie omdat nog niet alle maatregelen zijn uitgevoerd. Om nadelige effecten op omliggende straten te beperken is monitoring en evaluatie noodzakelijk. Voor het centrum kan na afronding van de centrumtree Zuid (medio 2024) gekeken worden na de nadelige effecten op de omliggende straten en eventueel bijgestuurd worden indien nodig. Voor de werkzaamheden in de rest van Valkenswaard is vooral van belang dat gemonitord wordt in hoeverre de maatregelen beantwoorden aan de gestelde doelen voor de verkeerscirculatie lokaal en bovenlokaal.

210 **Studie HOV Scenario's:**

In het Gebiedsakkoord zijn afspraken gemaakt over het afwaarderen van de oude N69 richting Eindhoven en in plaats daarvan het stimuleren van openbaar vervoer via een HOV verbinding tussen Valkenswaard en Eindhoven CS. Deze HOV2 lijn is inmiddels al voor delen uitgevoerd en ook in Aalst wordt nu HOV infrastructuur gerealiseerd. Zoals in de Toekomstvisie 2040 verwoord staat zal er een toename zijn van OV. Daarvoor een betrouwbaar netwerk noodzakelijk. In het mobiliteitsplan worden daarom twee scenario's voorgesteld die hier invulling aan kunnen geven.

Daarbij hoort ook het opwaarderen van de bestaande haltes met de nodige voorzieningen en het aantrekken van bestaande buslijnen op de HOV as. Het is noodzakelijk om deze scenariostudie verder uit te werken en dat via een participatief traject te organiseren. Daarin heeft ook Hermes een belangrijke rol.

211 **Planstudie Leenderweg:**

De Leenderweg tussen Europalaan en de smelen is een van de wegen die vanuit het Mobiliteitsplan 2023 afgewaardeerd moet worden. Deze weg met oud provinciaal profiel is momenteel onveilig door te beperkte plek voor de fietser, afslaand verkeer naar de Jumbo en een te hoge snelheid. Doorgaand verkeer rijdt vanaf dit punt nog te makkelijk het verkeersluwe centrum in. Verder moeten hier rioolwerkzaamheden plaatsvinden als gevolg van de water op straat problematiek. Omdat de route onderdeel uit maakt van de rode lopers tussen het centrum en de gemeentegrens is het opwaarderen van de fietsverbinding wenselijk. Ook de afwaardering naar 30 km/h tussen Europalaan en de Smelen is noodzakelijk evenals het realiseren van goed gedimensioneerde parkeervakken.

212 **Actualisatie bewegwijzering 24-25:**

Door de gewijzigde verkeerssituatie moet zowel doorgaand verkeer als bezoekend verkeer goed geleid worden. De bereikbaarheid van het centrum en de parkeerterreinen voor bezoekers staat nu onder druk. Daarom is een actualisatie van het parkeerverwijssysteem en retourverwijzing naar buiten toe noodzakelijk. Ook is het nodig om de verwijzing van lokaalverkeer over de centrumruit en doorgaand verkeer tussen nieuwe N69 en A2 via de Luikerweg – Zuidelijke Randweg en de Vest te verbeteren. Als laatste is de fietsbewegwijzering van belang. Op dit moment wordt fietsverkeer vanuit de omliggende gemeenten goed begeleid maar in Valkenswaard ontbreekt het aan bewegwijzering. Gezien de ambities als recreatieve gemeente maar ook voor het stimuleren van het gebruik van de fiets voor woon werk verkeer (conform uitgangspunten van de Toekomstvisie 2040 en mobiliteitsplan 2023) is een verbetering van de fietsbewegwijzering noodzakelijk.

214 **Masterplan Centrum, herinrichting entree Zuid:**

Op 4 november 2021 heeft de raad bij de besluitvorming begroting 2022 per amendement besloten om, gezien de waterproblematiek in het centrum, in 2022 voorrang te geven aan entree Noord en Oost en hiervoor het beschikte krediet van entree Zuid in te zetten. Met het beschikbaar stellen van krediet voor entree Zuid kunnen we ook het laatste project van het Masterplan Centrum realiseren.

220 **Realisatie huisvesting Oude Begraafplaats:**

Door het realiseren van een nieuwe accommodatie op de 'Oude Begraafplaats' creëren we een nieuwe ontvangst plek voor bezoekers en vrijwilligers die voldoet aan de huidige ARBO- en bouwbesluitvoorschriften met een uitstraling die past bij de omgeving en daarmee de huisvestingsproblematiek oplost. Met het opvoeren van deze investering in de Nota Kaders beogen wij de realisatie van de huisvesting op de Oude begraafplaats mee te nemen in de financiële bandbreedte, zodat uitvoering van de motie van de raad mogelijk wordt in 2024. Daarnaast hebben wij een raadsvoorstel in voorbereiding. Dit raadsvoorstel beoogt de eventuele realisatie nog verder in de tijd naar voren te halen, namelijk realisatie in 2023, afhankelijk van de besluitvorming door uw raad.

221 **Instrumentarium woonvisie:**

Om de ambities uit de woonvisie te kunnen realiseren, wordt het noodzakelijk om instrumenten in te zetten. De huisvestingsverordening en doelgroepenverordening zijn twee instrumenten waarvan het op dit moment al voor de hand ligt om daar in 2024 mee aan de slag te gaan. Het kabinetsbeleid is er bovendien op gericht dat het opstellen van een huisvestingsverordening een wettelijke verplichting wordt.

- Mogelijk dat uit een vastgestelde woonvisie nog meer vervolgacties komen met financiële consequenties. Die zullen in 2024 in de nota kaders worden meegenomen.
- 223 **Korte termijn verduurzaming gemeentelijk Vastgoed, investering 2024:**
In 2022 zijn we gestart met het uitvoeren van energiescans bij het gemeentelijke vastgoed en de sportlocaties. We verwachten dat medio Q2 alle scans uitgevoerd zijn. Hiermee krijgen we inzicht in de mogelijke verduurzamingsmaatregelen per gebouw, inclusief investering en terugverdientijden. Dit vormt input voor een Duurzaam Meerjaren Vastgoed Investerings Plan. Dit plan zal naar verwachting Q1 2024 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd worden. Omdat we verplicht zijn om maatregelen met een tvt van 5 jaar te nemen willen we in 2024 in ieder geval alle appendages gaan isoleren, het inregelen van de systemen, het opzetten van energiemangement en het aanvragen van energie labels. Via dit voorstel vragen we, vooruitlopend op de besluitvorming Duurzaam Meerjaren Vastgoed Investerings Plan, budget om deze maatregelen door te kunnen voeren.
- 224 **Parkeerbeleid:**
conform motie van de gemeenteraad knelpunten parkeren op te lossen met als stip op de horizon gratis parkeren.
De financiële gevolgen van het concept raadsvoorstel parkeerbeleid zijn verwerkt in deze Nota Kaders.
- 226 **Uitvoeringsprogramma Verduurzaming Koopwoningen:**
het isoleren van woningen is een belangrijke stap in het behalen van de klimaatdoelen. Om de isolatie van woningen het versnellen heeft het Rijk het Nationaal Isolatieprogramma gestart. Met de regeling Lokale Aanpak Isolatie kunnen gemeenten middelen aanvragen om kwetsbare woningeigenaren met een slecht geïsoleerd huis te helpen. De gemeente Valkenswaard heeft een meerjarig uitvoeringsprogramma 'Verduurzaming Koopwoningen' opgezet om eigenaren van slecht geïsoleerde woningen, die moeite hebben met het verduurzamen van de woning, te ondersteunen. Niet alle gelden komen in aanmerking voor de NIP-gelden, waardoor budget wordt gevraagd.
- 303 **Subsidie Corso en Cultuur Weekend 2024:**
Via het Coronaherstelplan zijn middelen vrijgemaakt voor het (nieuwe) Corso en Cultuur Weekend. De organisatoren zullen een aanvraag indienen voor de editie van 2024. Dit betekent een bedrag van 15K extra voor het cultuurgedeelte bovenop de reguliere subsidie van 18K voor Valvaldrie. Dit is bestemd ter dekking van de programmeringskosten. Een bedrag van 24K extra voor het corsogedeelte bovenop de reguliere structurele subsidie voor het corso. Dit bedrag is nodig ter dekking van extra kosten voor onder meer crowd management, veiligheid en EHBO.
- 306 **Nieuwe aanvragers van structurele subsidie 2024:**
Bij de gemeente zijn vier nieuwe aanvragen voor structurele subsidie binnengekomen. De aanvragers zijn:
- Het Atelier (voorheen Schilderschool Theo Kappé) - € 6.000,-;
 - Koor Perfect Sound - € 2.750,-;
 - Striepersgats Liedjesfestival - € 1.000,-;
 - South East Big Band - € 1.720,-.
- In totaal gaat het om een bedrag van bijna € 12.000,-.
- 401 **Structurele subsidie VVV:**
De VVV vraagt om een structurele subsidieverhoging. De VVV heeft dringend behoefte aan een extra medewerker, zowel voor de hospitality functie als voor back- en frontoffice-werkzaamheden. OM die medewerker aan te kunnen trekken is extra subsidie nodig. Van dat bedrag kan die medewerker niet worden betaald, maar de VVV is in verregaand overleg met Valkenswaard Marketing en Centrummanagement

voor een structurele financiële bijdrage, waar de VVV dan uitvoerende werkzaamheden tegenover zal stellen. Ook de VVV kent financiële bedreigingen, zoals inflatie en de toename van de vaste kosten.

506 **Personeelsbudgetten: teamuitje, kerstcadeau, kerst & zomerborrel, bijdrage PV:**

Op basis van de niet nader gespecificeerde cijfers die de OR heeft ontvangen voor de nota kaders, is het lastig om specifieke voorstellen te doen. Vandaar dat wij ons voor deze nota kaders beperken tot een voorstel voor personeelsactiviteiten.

- Teamuitje: Het bedrag voor het teamuitje is al zo lang als de meeste medewerkers zich kunnen herinneren € 35 per deelnemer. Als gevolg van inflatie is daar geen volwaardig programma meer van te organiseren. Mede op basis van contacten met 12 andere gemeenten wordt een bedrag van € 75 per deelnemer voorgesteld.
- Kerstcadeau: Door jarenlange inflatie is het kerstcadeau van € 30 relatief steeds kleiner geworden. Wij stellen een verhoging naar € 50 voor. De OR heeft eerder geadviseerd om de gemeente Valkenswaard alleen nog kerstcadeaus te laten schenken aan medewerkers die daadwerkelijk bij de gemeente in dienst zijn.
- Kerst- en zomerborrel: Navraag leert dat de kerstborrel door mening medewerker zeer gewaardeerd wordt en vooralsnog binnen de huidige budgetten betaald kan worden. De zomerborrel wordt in A2-verband georganiseerd. Binnenkort is in A2-verband overleg over o.a. de kosten van deze activiteit in 2023.
- Personeelsvereniging: De personeelsvereniging vervult een belangrijke taak bij het versterken van de onderlinge verbondenheid en daarmee de aantrekkelijkheid van de gemeente Valkenswaard als werkgever. Ook de personeelsvereniging heeft te maken met kostenstijgingen van activiteiten. Wij vinden het belangrijk om het aloude uitgangspunt dat de werkgever de bijdrage per lid verdubbelt te handhaven. De hoogte van het exacte bedrag wordt niet besproken door de OR, maar tijdens de jaarvergadering van de personeelsvereniging en door het bestuur van de personeelsvereniging met de werkgever.

Bijlage 1

Tabel prijsindexen uit meicirculaire 2022

Tabel 4.2.2 Prijsindexen CPB* CEP 2022

mutaties per jaar in %	2022	2023	2024	2025	2026	2027**
Prijs bruto binnenlands product (pbbp)	3,4	3,0	2,5	2,5	2,2	2,2
Prijs nationale bestedingen (pnb)	3,8	3,1	2,5	2,5	2,1	2,1
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	5,2	2,4	2,4	2,5	2,0	2,0
Loonvoet sector overheid	4,3	3,6	4,2	4,1	3,9	3,9
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	4,8	3,3	3,9	3,8	3,6	3,6
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	4,1	2,3	2,4	2,4	1,9	1,9

* toelichting/ verduidelijking bij de kerngegevens is te vinden op: <https://www.cpb.nl/artikel/toelichting-bij-kerngegevenstabel>

** cijfers 2026 zijn doorgetrokken naar 2027